

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG, HIỆU QUẢ THỰC HIỆN DÂN CHỦ Ở CẤP XÃ TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG NINH

Nguyễn Văn Hồi¹, Lê Mạnh Cường^{1*}, Lê Thị Kim Cúc¹, Nguyễn Danh Văn¹,
Vũ Kiên Quyết¹, Trần Thị Thu Hiền¹, Nguyễn Thành Trung¹, Vũ Thị Ngọc Hưng¹,
Trần Tuấn Anh¹, Đỗ Thị Kim Phương¹, Tạ Hồng Hải¹, Vi Thị Hà¹, Nguyễn Thanh Tùng¹,
Đoàn Thị Năm¹, Vũ Thị Hoài¹, Nguyễn Thuỳ Dương¹, Hoàng Đức Hạnh²

¹Ban Dân vận Tỉnh ủy Quảng Ninh

²Mặt trận Tổ quốc tỉnh Quảng Ninh

* Email: lemanhcuongqn@gmail.com

Ngày nhận bài: 22/11/2024

Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 05/12/2024

Ngày chấp nhận đăng: 12/12/2024

TÓM TẮT

Dân chủ ở cơ sở là nền tảng quan trọng trong việc củng cố mối quan hệ giữa Đảng, chính quyền và Nhân dân, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế – xã hội bền vững. Thông qua việc sử dụng các phương pháp thu thập, tổng hợp và phân tích tài liệu; phương pháp điều tra, khảo sát, phỏng vấn; phương pháp phỏng vấn, trung cầu ý kiến chuyên gia, những người có kinh nghiệm; phương pháp thống kê, xử lý số liệu; nghiên cứu này tập trung đánh giá thực trạng thực hiện quy chế dân chủ ở xã, phường, thị trấn trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2016 – 2023. Kết quả cho thấy các chuyển biến tích cực trong việc thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở, nhưng vẫn còn một số tồn tại, hạn chế. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất 10 nhóm nhiệm vụ và giải pháp cụ thể để cải thiện hiệu quả việc triển khai thực hiện dân chủ ở cấp xã trong tỉnh.

Từ khóa: cải cách hành chính, dân chủ ở cơ sở, Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở, Quy chế dân chủ.

THE CURRENT SITUATION AND SOLUTIONS TO ENHANCE THE QUALITY AND EFFECTIVENESS OF DEMOCRATIC IMPLEMENTATION AT THE COMMUNE LEVEL IN QUANG NINH PROVINCE

ABSTRACT

Grassroots democracy serves as a crucial foundation for strengthening the relationship between the Party, government and the people, contributing to sustainable socio-economic development. Utilizing various methods such as document collection, synthesis and analysis; surveys and interviews; expert consultations and feedback from experienced individuals; and statistical and data processing techniques, this study focuses on evaluating the state of democratic implementation at the commune, ward and township levels in Quang Ninh Province during the 2016 – 2023 period. The findings reveal positive advancements in the practice of grassroots democracy but also highlight certain limitations and shortcomings. Based on these findings, the study proposes 10 groups of tasks and specific solutions to improve the effectiveness of democratic implementation at the commune level within the province.

Keywords: administrative reform, grassroots democracy, Law on the Implementation of grassroots-level democracy, Regulations on democracy.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác – Lênin, dân chủ xã hội chủ nghĩa là một giá trị xã hội, phản ánh chủ thể quyền lực của đại đa số nhân dân, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản và sự quản lý của Nhà nước xã hội chủ nghĩa. Thực hiện dân chủ ở cơ sở là nền tảng quan trọng trong việc củng cố mối quan hệ máu thịt giữa Đảng, chính quyền và Nhân dân, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế – xã hội bền vững. Tại Việt Nam, thực hiện quy chế dân chủ (QCDC) ở cơ sở không chỉ là yêu cầu pháp lý mà còn là phương thức để người dân tham gia trực tiếp vào quá trình quản lý, giám sát và đóng góp ý kiến cho các hoạt động của chính quyền địa phương. Các chủ trương, chính sách quan trọng như Chỉ thị số 30-CT/TW (Bộ Chính trị, 1998), Pháp lệnh số 34/2007/PL-UBTVQH11 (Ủy ban Thường vụ Quốc hội, 2007) và gần đây là Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022 (Quốc hội, 2022) đã tạo cơ sở pháp lý vững chắc cho việc triển khai thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn. Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban Chấp hành Trung ương về việc Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới (Ban Chấp hành Trung ương, 2022) đã nhấn mạnh việc nâng cao chất lượng thực hiện dân chủ, đặc biệt tại cấp cơ sở, nhằm bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp của người dân.

Quảng Ninh với vai trò là một trong những địa phương đi đầu trong cải cách hành chính và xây dựng chính quyền điện tử đã đạt được những kết quả tích cực trong việc triển khai thực hiện dân chủ ở cơ sở. Dân chủ đại diện được phát huy, dân chủ trực tiếp được mở rộng. Phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng” được cụ thể hóa trên nhiều lĩnh vực ở cơ sở. Cơ chế “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân làm chủ” tiếp tục được thực hiện có chuyển biến đáng kể. Tuy nhiên, việc thực hiện QCDC ở xã, phường, thị trấn thời gian qua (2016 – 2023) vẫn còn những khó khăn, vướng mắc và tồn tại, hạn chế nhất định. Trong giai đoạn 2016 – 2023, quá trình thực hiện vẫn còn đối mặt với nhiều thách thức như: bất cập trong cơ chế giám sát,

nhận thức chưa đồng đều về dân chủ, tình trạng thiếu minh bạch trong một số hoạt động tại địa phương... Những vấn đề này không chỉ ảnh hưởng đến công tác lãnh đạo, chỉ đạo triển khai thực hiện đối với cấp ủy và chất lượng quản lý nhà nước mà còn tác động, làm giảm lòng tin của người dân vào thực hiện dân chủ ở cơ sở.

Với bối cảnh đó, việc nghiên cứu và đề xuất các nhiệm vụ, giải pháp nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện dân chủ ở cấp xã trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh trở thành một yêu cầu cấp thiết. Nghiên cứu này tập trung vào việc phân tích thực trạng thực hiện QCDC ở cơ sở nói chung và ở cấp xã nói riêng trên địa bàn tỉnh; đồng thời đưa ra hệ thống giải pháp phù hợp, góp phần xây dựng chính quyền cơ sở minh bạch, hiệu quả và gần gũi hơn với người dân; từ đó phát huy sức mạnh to lớn của Nhân dân, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc và mối quan hệ gắn bó mật thiết, máu thịt giữa Đảng, Nhà nước với Nhân dân.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- *Phương pháp thu thập, tổng hợp và phân tích tài liệu:* Tiến hành thu thập tài liệu, sách tham khảo, công trình nghiên cứu, bài báo khoa học; các cơ sở pháp lý liên quan, các văn bản, báo cáo của Trung ương, Chính phủ, các bộ ngành, các tỉnh thành; tài liệu của Tỉnh ủy, Hội đồng nhân dân (HĐND), Ủy ban nhân dân (UBND), các cơ quan tham mưu, giúp việc cho Tỉnh ủy Quảng Ninh... Các tài liệu sau khi thu thập được phân nhóm, tổng hợp, phân tích, so sánh phục vụ cho việc đánh giá từng nội dung nghiên cứu.

- *Phương pháp điều tra, khảo sát:* Tiến hành điều tra xã hội học (với 2.000 phiếu khảo sát) đối với các cấp lãnh đạo địa phương, cán bộ quản lý của 50 đơn vị xã, phường, thị trấn và bí thư chi bộ, trưởng thôn, bản, khu phố; trưởng ban công tác mặt trận và người dân tại 150 thôn, bản, khu phố trên địa bàn toàn tỉnh. Các đối tượng và địa điểm tổ chức điều tra xã hội học được lựa chọn trên nguyên tắc chọn mẫu nhằm đạt được thông tin chuyên sâu phù hợp với mục tiêu nghiên cứu.

- *Phương pháp chuyên gia:* Phương pháp này được thực hiện thông qua phỏng vấn trực tiếp các chuyên gia, những người có kinh

nghiệm và thu thập ý kiến trong các buổi làm việc tại cơ sở, các hội thảo chuyên môn cấp tỉnh, cũng như các bài viết tổng hợp, phân tích chuyên đề được viết bởi các chuyên gia. Phương pháp này được sử dụng nhằm thu được những ý tưởng mới, những kiến nghị mới về đổi mới phương pháp, cách làm để đáp ứng yêu cầu hiện nay.

- *Phương pháp thống kê, xử lý số liệu*: Các số liệu sau khi thu thập sẽ được thống kê, xử lý bằng các phần mềm thống kê chuyên dụng.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Thực trạng thực hiện QCDC ở cơ sở tại Quảng Ninh giai đoạn 2016 – 2023

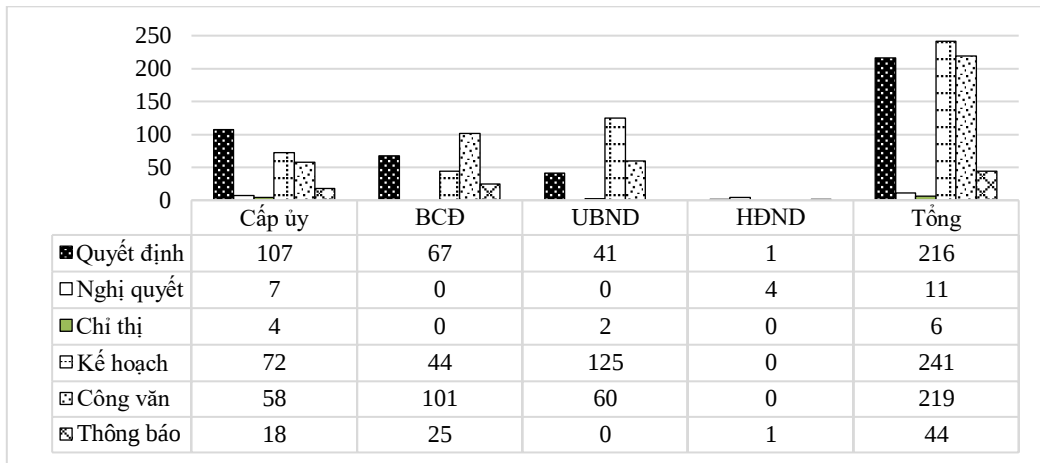
3.1.1. Kết quả đạt được

Tỉnh Quảng Ninh luôn được Trung ương xác định có vị trí chiến lược về chính trị, kinh tế, quốc phòng, an ninh và đối ngoại. Đây là địa phương duy nhất trong cả nước có cả đường biên giới trên bộ và trên biển với Trung Quốc. Tỉnh có diện tích đất liền 6.102 km², trên 6.000 km² mặt biển, đường bờ biển dài trên 250 km; có 13 đơn vị hành chính cấp huyện, 171 đơn vị hành chính cấp xã và 1.452 thôn, bản, khu phố; dân số hơn 1,4 triệu người với 22 thành phần dân tộc, trong đó dân tộc thiểu số chiếm 12,52%. Hiện nay, Đảng bộ tỉnh có 20 Đảng bộ trực thuộc, 661 tổ chức cơ sở Đảng (429 Đảng bộ cơ sở, 232 chi bộ cơ sở), 4.771 chi bộ trực thuộc với trên 102.710 Đảng viên (chiếm 7,4% tổng dân số toàn tỉnh, cao hơn so với trung bình cả nước là 5,3%).

Trong những năm qua, tỉnh Quảng Ninh đạt được những kết quả nổi bật, toàn diện trên các lĩnh vực; diện mạo từ nông thôn đến đô thị có nhiều thay đổi, ngày càng sáng, xanh, sạch, đẹp, khang trang, văn minh, hiện đại. Tốc độ tăng trưởng kinh tế (GRDP) đạt trên 10%, thuộc nhóm các địa phương dẫn đầu cả nước. Công cuộc cải cách hành chính tiếp tục được đẩy mạnh, môi trường đầu tư kinh doanh được cải thiện, năng lực cạnh tranh cấp tỉnh được nâng cao, tạo chuyển biến căn bản, thúc đẩy có hiệu quả đầu tư theo hình thức đối tác công – tư (PPP), thu hút được nguồn lực ngoài ngân sách lớn – nguồn động lực đột phá mạnh mẽ cho đầu tư phát triển hạ tầng. Quốc phòng – an ninh được bảo đảm, hoạt động đối ngoại và hội nhập quốc tế được mở rộng và đi vào chiều sâu. Vị thế và uy tín của Quảng Ninh được

nâng cao, đã và đang trở thành một trong những tỉnh đi đầu trong công cuộc đổi mới, sáng tạo của vùng đồng bằng Bắc Bộ – một cực tăng trưởng của khu vực phía Bắc. Đảng bộ tỉnh Quảng Ninh luôn đoàn kết, thống nhất, có sự quyết tâm và khát vọng đổi mới, phát triển. Các phong trào thi đua yêu nước được phát động và tổ chức thực hiện rộng khắp, thu hút sự tham gia đông đảo của các tầng lớp Nhân dân. Đặc biệt, lòng tin của Nhân dân, mối quan hệ mật thiết giữa Nhân dân với Đảng ngày càng bền chặt; khối đại đoàn kết toàn dân được củng cố vững chắc... Một trong những yếu tố quan trọng tạo nên thành quả đó chính là kết quả thực hành dân chủ trong hoạt động của hệ thống chính trị ở cơ sở. Trong giai đoạn 2016 – 2023, cấp ủy Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc (MTTQ) và các tổ chức chính trị – xã hội các cấp trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh đã ban hành nhiều văn bản lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện nghiêm túc các chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước về công tác dân vận và thực hiện QCDC. Trọng tâm là Kết luận số 120-KL/TW ngày 07/01/2016 của Bộ Chính trị khóa XI về việc Tiếp tục đẩy mạnh, nâng cao chất lượng, hiệu quả việc xây dựng và thực hiện QCDC (Bộ Chính trị, 2016), Chỉ thị số 10-CT/TW ngày 28/03/2002 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tiếp tục đẩy mạnh việc xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở và Pháp lệnh số 34/2007/PL-UBTVQH11 về việc Thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn (Ủy ban Thường vụ Quốc hội, 2007). Hình 1 trình bày số lượng văn bản về thực hiện QCDC đã ban hành giai đoạn 2016 – 2023.

Hiện nay, việc xây dựng và thực hiện QCDC ở cấp xã được cấp ủy, chính quyền các cấp quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện có hiệu quả và ban hành quy định cụ thể về những nội dung công khai để Nhân dân biết; những nội dung Nhân dân được bàn và quyết định trực tiếp; những nội dung Nhân dân tham gia ý kiến và những nội dung Nhân dân giám sát, kiểm tra; phù hợp với tình hình của địa phương, cơ sở. Triển khai, tổ chức thực hiện QCDC ở cơ sở gắn với các phong trào, cuộc vận động như: “Dân vận khéo”, “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh”...; chú trọng chỉ đạo, rà soát, kiện toàn, đẩy mạnh hoạt động của Ban chỉ đạo (BCĐ) thực hiện QCDC ở cơ sở cấp huyện, cấp xã.

Hình 1. Số lượng văn bản liên quan đến việc thực hiện QCDC tại tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2016 – 2023

Hàng năm, các quy định của Đảng và Nhà nước về thực hiện QCDC đã được quan tâm quán triệt, tuyên truyền để người dân biết, tham gia ý kiến và giám sát. Việc triển khai QCDC được gắn với việc thực hiện các nhiệm vụ chính trị của địa phương và thực hiện nghị quyết Đại hội Đảng bộ nhiệm kỳ 2015 – 2020, 2020 – 2025 và các chỉ thị, nghị quyết về công tác xây dựng Đảng, công tác dân vận, công tác dân tộc, tôn giáo, các chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền vững và các chính sách an sinh xã hội khác. Từ đó, quyền làm chủ, tiềm năng, sức sáng tạo, sự đồng thuận của Nhân dân tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền, đẩy mạnh phát triển kinh tế – xã hội, giữ vững quốc phòng, an ninh, trật tự an toàn xã hội được phát huy.

Thực hiện chủ trương “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”, chính quyền đã cụ thể hóa nhiều nội dung thông báo, công khai cho Nhân dân biết thông qua nhiều hình thức đa dạng, phong phú như qua đài phát thanh, tổ chức họp dân, niêm yết công khai tại trụ sở UBND. Từ đó, những chủ trương, chính sách pháp luật của Nhà nước liên quan trực tiếp đến Nhân dân được công khai; các thủ tục hành chính, kế hoạch phát triển kinh tế xã hội, dự toán, quyết toán thu chi ngân sách hàng năm được minh bạch; phương án bồi thường giải phóng mặt bằng, quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất cũng

như các công trình xây dựng được Nhân dân bàn bạc, đóng góp ý kiến và giám sát thực hiện. MTTQ, các tổ chức chính trị – xã hội tham gia giám sát nhiều nội dung người dân quan tâm, bức xúc như việc quản lý thu, chi các loại quỹ đóng góp của Nhân dân, vấn đề vệ sinh môi trường, giải phóng mặt bằng, xây dựng các công trình dự án trên địa bàn... Ban Thanh tra Nhân dân, Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng đã tập trung giám sát các nội dung như: công trình do dân tự đóng góp; giám sát đánh giá hộ nghèo, cận nghèo; bảo vệ môi trường; công tác giải phóng mặt bằng; công tác quản lý xây dựng...

Thực hiện theo quy định của Trung ương và tỉnh, những năm qua, công tác tiếp dân, giải quyết đơn thư, khiếu nại, tố cáo của tổ chức, công dân được chú trọng. Người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp tăng cường sâu sát cơ sở và tiếp xúc, đối thoại, lắng nghe, tiếp thu ý kiến của Nhân dân. Đặc biệt, cấp huyện, cấp xã thực hiện có hiệu quả quy định người đứng đầu cấp ủy, chính quyền giao ban, đối thoại với đội ngũ bí thư chi bộ đồng thời là trưởng thôn, bản, khu phố và trưởng ban công tác mặt trận các thôn, bản, khu phố theo định kỳ (cấp huyện, quý/lần; cấp xã, tháng/lần). Nhiều địa phương có cách làm sáng tạo, phát huy hiệu quả sự tham gia “hiền kế”, góp ý trong công tác lãnh đạo, điều hành; đề xuất các giải pháp phát triển kinh tế – xã hội; nâng cao hiệu quả về công tác dân vận;

nắm rõ phản ánh tình hình nhân dân, an ninh trật tự... Qua đó, cấp ủy, chính quyền đã tiếp thu, chỉ đạo giải quyết kịp thời, góp phần củng cố niềm tin của Nhân dân với Đảng, chính quyền; tạo sự đồng thuận cao trong Nhân dân.

Nhằm thực hiện chủ trương “quyền lực Nhà nước thuộc về Nhân dân” và phong cách “trọng dân, gần dân, hiểu dân, học dân và có trách nhiệm với dân”, hướng đến sự hài lòng của người dân đối với đội ngũ cán bộ, công chức ở cơ sở, Ban Thường vụ Tỉnh ủy chỉ đạo chính quyền các cấp tập trung triển khai mô hình “chính quyền thân thiện” ở 100% các xã, phường, thị trấn trên địa bàn 13 huyện, thị xã, thành phố và xác định đây là nhiệm vụ trọng tâm, xuyên suốt mà chính quyền cần triển khai thực hiện nghiêm túc. Với tinh thần đổi mới, năng động, sáng tạo, các xã, phường, thị trấn đã xây dựng kế hoạch và tổ chức triển khai thực hiện mô hình theo trình tự các bước, bảo đảm nội dung và phù hợp với điều kiện, tình hình thực tiễn của địa phương; chú trọng hơn đến môi trường làm việc thân thiện, hướng tới cảnh quan, môi trường công sở văn minh, lịch sự và bảo đảm các nhu cầu thiết yếu của người dân khi đến làm việc với chính quyền. Đẩy mạnh thực hiện chuyển đổi số, cải cách thủ tục hành chính, thực hiện cơ chế “một cửa”, “một cửa liên thông”, dịch vụ công trực tuyến; đồng hành, hỗ trợ, tạo điều kiện, giải quyết nhanh chóng các thủ tục hành chính cho người dân, tổ chức, doanh nghiệp theo phương châm “làm đúng, làm nhanh, làm tốt”. Hiệu quả hoạt động của các trung tâm hành chính công các cấp được nâng cao.

MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội đã thể hiện rất rõ nét trong công tác tuyên truyền về triển khai thực hiện QCDC ở cơ sở, nhất là đối với xã, phường, thị trấn. Việc tập huấn, bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ, công chức, người sử dụng lao động, người lao động được chú trọng. Các đơn vị cũng tăng cường hướng dẫn, kiểm tra việc thực hiện QCDC ở cơ sở gắn với công tác xây dựng Đảng và thực hiện các nhiệm vụ chính trị ở địa phương. Đồng thời, thường xuyên tổ

chức đối thoại, lắng nghe ý kiến của đoàn viên, hội viên và Nhân dân, đặc biệt là những vấn đề Nhân dân quan tâm như: công tác đền bù, giải phóng mặt bằng, chính sách hỗ trợ phát triển kinh tế, chính sách đất đai, bảo hiểm y tế, bảo hiểm xã hội...; kịp thời nắm bắt, phản ánh các kiến nghị, chủ động tham mưu, đề xuất giải quyết các vụ việc kiến nghị, khiếu nại kéo dài, đông người, góp phần bảo vệ quyền, lợi ích chính đáng của đoàn viên, hội viên. Trong thực hiện QCDC cơ sở ở xã, phường, thị trấn, MTTQ các cấp trong tỉnh đã thực hiện rất tốt công tác tổ chức các cuộc bầu cử, tiếp xúc cử tri... Điều này được thể hiện rõ trong cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XIV và đại biểu HĐND các cấp, nhiệm kỳ 2016 – 2021 và 2021 – 2026. Trong đó phải kể đến sự nổi bật về dân chủ trong công tác hiệp thương, giới thiệu người ứng cử; tổ chức đúng quy trình, luật định, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân trong việc lựa chọn giới thiệu người ứng cử đại biểu Quốc hội, đại biểu HĐND ba cấp trên địa bàn toàn tỉnh. Để chuẩn bị cho các sự kiện quan trọng này, MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội địa phương đã tích cực thực hiện công tác tuyên truyền, vận động Nhân dân, kiểm tra công tác chuẩn bị cơ sở vật chất... Cùng với đó, hoạt động giám sát, phản biện xã hội được chú trọng, trong đó MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội tỉnh đã lựa chọn những nội dung trọng tâm để xây dựng chương trình giám sát và phản biện xã hội theo Quyết định số 217-QĐ/TW (Bộ Chính trị, 2013a) và Quyết định số 218-QĐ/TW (Bộ Chính trị, 2013b). Nội dung các cuộc giám sát, phản biện xã hội tập trung vào việc triển khai thực hiện các quy định của pháp luật... Tổng hợp về công tác kiểm tra, giám sát được trình bày ở Bảng 1.

Bằng những nỗ lực trong hoạt động, MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội các cấp trong tỉnh đã phát huy vai trò, tích cực tuyên truyền và vận động Nhân dân nâng cao sự hiểu biết và thực hiện đúng quyền lợi, nghĩa vụ được quy định trong việc thực hiện QCDC ở cơ sở; đồng thời, làm tốt vai trò đại diện cho Nhân dân, đảm bảo phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”...

Bảng 1. Tổng hợp về công tác kiểm tra, giám sát ở cấp xã giai đoạn 2016 – 2023

Năm	Số cuộc kiểm tra, giám sát			Số đơn vị kiểm tra, giám sát	Số vi phạm phát hiện	Số kiến nghị xử lý
	Cấp ủy	UBND	BCĐ			
2016	22	9	15	310	1	16
2017	26	58	13	345	1	18
2018	20	21	18	257	1	13
2019	23	23	21	317	2	20
2020	24	62	17	423	0	20
2021	20	39	23	258	0	14
2022	28	48	20	294	4	25
6/2023	18	42	11	185	2	7
Tổng	181	302	138	2389	11	133

3.1.2. Một số hạn chế còn tồn tại

Tuy đạt được nhiều kết quả tích cực, nghiên cứu cũng chỉ ra một số hạn chế như: (1) Công tác tuyên truyền, phổ biến QCDC ở cơ sở còn chưa đồng đều giữa các địa phương trong toàn tỉnh, có nơi chưa thực sự sâu rộng, chưa tạo được sự chuyển biến mạnh mẽ. (2) Một số địa phương còn thực hiện dân chủ theo hình thức, chưa thực chất; đặc biệt là trong việc công khai các dự án liên quan đến đời sống dân cư. (3) Ban Thanh tra Nhân dân, Ban Giám sát đầu tư cộng đồng ở một số xã hoạt động chưa hiệu quả, chủ yếu mang tính hình thức, chưa phát huy tối đa vai trò giám sát. (4) BCĐ thực hiện dân chủ ở cơ sở cấp huyện, cấp xã còn thiếu đồng bộ trong cơ cấu tổ chức và hoạt động chưa thực sự đồng bộ; các mô hình thực hiện dân chủ còn ít và chưa thống nhất. (5) Tài liệu, sách báo, cẩm nang về kiến thức, nghiệp vụ cho cán bộ làm công tác tham mưu; thực hiện dân chủ ở cơ sở còn nghèo nàn, thiếu cập nhật nên phần nào khó khăn cho cơ sở khi nghiên cứu viện dẫn để tham mưu triển khai thực hiện dân chủ tại cơ sở. Các hạn chế trên bắt nguồn từ việc một số cấp ủy, chính quyền và doanh nghiệp chưa quan tâm đúng mức; các doanh nghiệp thiếu tổ chức Đảng hoặc công đoàn để chỉ đạo, triển khai. Một bộ phận người dân còn thờ ơ, không tham gia tích cực. Cán bộ tham mưu còn hạn chế về trình độ chuyên môn, cán bộ luân chuyển không bàn giao, lưu trữ hồ sơ

kém. Ngoài ra, công tác kiểm tra giám sát, xử lý vi phạm chưa chặt chẽ, thiếu chế tài, dẫn đến hiệu quả thực hiện chưa cao.

3.2. Các nhóm giải pháp nâng cao chất lượng hiệu quả thực hiện dân chủ ở cấp xã trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh hiện nay

Dự báo trong thời gian tới, việc triển khai thực hiện dân chủ ở tỉnh Quảng Ninh sẽ gặp phải một số thách thức do đặc thù là tỉnh biên giới, có hải đảo và do yêu cầu phát triển nhanh chóng, đòi hỏi tính hiệu quả, minh bạch cao. Nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả việc xây dựng và thực hiện dân chủ ở cơ sở xã, phường, thị trấn, thực hiện tốt phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”, trên cơ sở kết quả nghiên cứu đạt được, chúng tôi đề xuất các nhóm giải pháp sau:

(1) Nhóm giải pháp về tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy Đảng; nâng cao hiệu quả thực hiện của chính quyền; nêu cao vai trò, trách nhiệm của người đứng đầu trong việc điều hành thực hiện theo quy chế trong triển khai thực hiện dân chủ ở cấp xã:

- *Nâng cao năng lực lãnh đạo của cấp ủy trong phát huy quyền làm chủ của Nhân dân; đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với việc thực hành dân chủ.* Trong đó, tập trung lãnh đạo, chỉ đạo việc đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền nâng cao

nhận thức trong các tầng lớp Nhân dân về quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Lãnh đạo tiếp tục cụ thể hóa cơ chế “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân làm chủ” và phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”. Thắt chặt mối quan hệ mật thiết với Nhân dân, dựa vào dân để xây dựng Đảng. Nâng cao tinh thần gương mẫu của người đứng đầu, cán bộ lãnh đạo, quản lý, cán bộ, Đảng viên trong thực hành dân chủ, tuân thủ pháp luật, đề cao đạo đức xã hội. Tăng cường và đổi mới công tác dân vận của các cơ quan Nhà nước, chính quyền các cấp. Phát huy vai trò nòng cốt của MTTQ, các tổ chức chính trị – xã hội trong thực hiện quyền làm chủ của Nhân dân, đẩy mạnh hoạt động giám sát, phản biện xã hội, nhất là những vấn đề liên quan trực tiếp đến quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của người dân. Thường xuyên kiểm tra, giám sát việc thực hiện QCDC ở các loại hình cơ sở.

- *Nâng cao trách nhiệm của chính quyền trong việc thực hiện dân chủ ở cơ sở.* Mỗi cán bộ, công chức cần nhận thức rõ bản chất của Nhà nước ta là Nhà nước của dân, do dân và vì dân, tất cả quyền lực Nhà nước đều thuộc về Nhân dân; từ đó xác định đúng và rõ trách nhiệm của mình trong việc thực hiện dân chủ ở cơ sở là nghĩa vụ bắt buộc của mình. Thực hiện dân chủ phải gắn với nâng cao hiệu quả công tác cải cách hành chính, gắn với chuyển đổi số, xây dựng chính quyền số, kinh tế số, xã hội số, tránh gây phiền hà đối với Nhân dân. Thực hiện công khai, dân chủ, minh bạch trong hoạt động, quản lý, điều hành cũng như trách nhiệm giải trình trước Nhân dân. Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức cấp xã; siết chặt kỉ luật, kỉ cương hành chính, đổi mới phong cách, thái độ ứng xử với người dân theo đúng tính chất là “công bộc của dân”, là người phục vụ dân; khắc phục bệnh quan liêu, cửa quyền, hách dịch khi tiếp xúc với Nhân dân; xử lý thích đáng, nghiêm minh những hành vi vi phạm luật pháp, vi phạm lợi ích của Nhân dân và xã hội... Tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng hoạt động, chất lượng giám sát của HĐND, hiệu quả quản lý, điều hành của UBND cấp xã. Đẩy mạnh cải cách hành chính, đặc biệt là cải

cách thủ tục hành chính, ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin, dịch vụ công trực tuyến...

- *Nêu cao tinh thần gương mẫu của người đứng đầu, cán bộ lãnh đạo, quản lý trong thực hành dân chủ.* Người đứng đầu cấp ủy Đảng, chính quyền cơ sở phải trực tiếp lãnh đạo thực hiện QCDC ở cơ sở, thường xuyên kiểm tra, kịp thời chấn chỉnh, uốn nắn những lệch lạc, đồng thời xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm dân chủ hoặc lợi dụng dân chủ để làm mất an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội. Mỗi cấp ủy, tổ chức Đảng, cán bộ, Đảng viên phải phát huy tính tiên phong, gương mẫu thực hiện dân chủ ở cơ sở, tạo niềm tin trong Nhân dân. Quy định rõ trách nhiệm của người đứng đầu trong tổ chức thực hiện dân chủ ở cơ sở. Đưa việc thực hiện dân chủ ở cơ sở thành một trong những tiêu chí để đánh giá, phân loại thi đua, khen thưởng đối với tập thể và người đứng đầu cơ quan, đơn vị, tổ chức trong hệ thống chính trị.

(2) Nhóm giải pháp về đổi mới công tác phổ biến, tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ Đảng, chính quyền, MTTQ, tổ chức chính trị – xã hội và các tầng lớp Nhân dân về thực hiện dân chủ trong tình hình mới: Tiếp tục quán triệt, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp ủy, tổ chức Đảng trong hệ thống chính trị, nhất là người đứng đầu, cán bộ, Đảng viên, đoàn viên, hội viên và các tầng lớp Nhân dân về dân chủ và thực hành dân chủ, dân chủ ở cơ sở. Cấp ủy, chính quyền, MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội các cấp cần nhận thức và xác định việc thực hiện dân chủ ở cơ sở là nhiệm vụ chính trị quan trọng, thường xuyên lâu dài; là biện pháp làm thay đổi căn bản cách thức điều hành, giải quyết công việc. Để công tác tuyên truyền, giáo dục đạt hiệu quả cao, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các cấp ủy, chính quyền, MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội. Các cơ quan, tổ chức cần xây dựng kế hoạch tuyên truyền cụ thể, phù hợp với tình hình thực tế của địa phương. Nội dung tuyên truyền, giáo dục cần tập trung vào những nội dung cơ bản của QCDC ở cơ sở như: quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về dân chủ ở cơ sở; quyền và nghĩa vụ của cán bộ, Đảng viên, Nhân dân trong thực hiện dân chủ ở cơ

sở; những mô hình, cách làm hay trong thực hiện dân chủ ở cơ sở... Gắn việc tuyên truyền, giáo dục nâng cao trình độ dân trí nói chung, nhất là những kiến thức về pháp luật, để Nhân dân có thể hiểu, biết về quyền và nghĩa vụ của mình, có ý thức sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật; từ đó có thể hoàn thành tốt nhiệm vụ của người làm chủ và có đủ năng lực để tham gia quản lý Nhà nước, quản lý xã hội. Xây dựng cơ chế thông tin đa chiều, thực hiện minh bạch, công khai thông tin, đáp ứng quyền được thông tin của mọi người dân. Đa dạng hóa và thường xuyên đổi mới phương pháp, hình thức tuyên truyền theo hướng tăng cường đối thoại, trao đổi, tương tác phù hợp trình độ, phong tục, tập quán của từng đối tượng. Hiện đại hóa và sử dụng các phương tiện tuyên truyền hiện đại.

(3) Nhóm giải pháp về cụ thể hóa các nội dung quy định của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở đối với cấp xã, bảo đảm phù hợp với điều kiện, tình hình thực tế tại Quảng Ninh: Thường xuyên rà soát, đổi mới nội dung của các quy định đã triển khai với các nội dung mới để xây dựng các quy định, hướng dẫn cụ thể thực hiện nội dung của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở đối với cấp xã. Trong đó, có quy định trách nhiệm tiếp nhận, xử lý, giải quyết khiếu nại, tố cáo, kiến nghị, phản ánh của người dân; quy định rõ trách nhiệm của UBND cấp xã trong việc tạo điều kiện để Nhân dân kiểm tra, giám sát tại cơ sở. Quy định UBND cấp xã có trách nhiệm xem xét, giải quyết, giải trình và trả lời kịp thời khiếu nại, tố cáo, kiến nghị, phản ánh của công dân; phối hợp cùng Ủy ban MTTQ Việt Nam cấp xã, căn cứ vào yêu cầu, đặc điểm và điều kiện thực tế của địa phương, xây dựng quy chế thực hiện dân chủ của xã, phường, thị trấn để quy định cụ thể hơn nội dung, cách thức thực hiện dân chủ trên địa bàn cấp xã làm cơ sở để công dân kiểm tra, giám sát việc thực hiện... Có các biện pháp đẩy mạnh các nội dung chưa thực hiện hoặc thực hiện chưa đầy đủ; sửa đổi, bổ sung các quy chế, quy định, hương ước, quy ước đã ban hành cho phù hợp với thực tiễn và các văn bản quy phạm pháp luật hiện hành. Từng bước cụ thể hóa các hướng dẫn, tiêu chí đánh giá đối với BCĐ thực hiện QCDC ở cơ sở ở

xã, phường, thị trấn... Tổ chức các cuộc kiểm tra, giám sát và điều chỉnh các nội dung tiêu chí cho phù hợp với tình hình mới. Trong đó, cụ thể, chi tiết về hình thức Nhân dân kiểm tra, giám sát thông qua MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội đối với trách nhiệm của UBND cấp xã trong việc phối hợp với Ủy ban MTTQ cùng cấp tổ chức hội nghị trao đổi, đối thoại với Nhân dân trên địa bàn về tình hình hoạt động của UBND và những vấn đề liên quan đến quyền và nghĩa vụ của công dân ở địa phương...

(4) Nhóm giải pháp về đổi mới nội dung, phương thức hoạt động, phát huy vai trò của MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội, các hội quần chúng để tập hợp đoàn viên, hội viên và Nhân dân thực hiện dân chủ ở cấp xã: Tiếp tục phát huy, nâng cao vai trò của MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội trong việc thực hiện dân chủ ở cơ sở. Trong đó, công tác tuyên truyền, phổ biến chính sách, pháp luật về Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở và các hướng dẫn, biện pháp thi hành luật là biện pháp đảm bảo quan trọng nhất, nhằm làm cho toàn xã hội hiểu đúng hơn nữa, rõ hơn nữa về chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước về dân chủ ở cơ sở. Nâng cao chất lượng, hiệu quả, tăng cường sự tham gia có hiệu quả của người dân trong các hoạt động tự quản cộng đồng (Ban Thanh tra Nhân dân, Ban Giám sát đầu tư của cộng đồng, tổ hòa giải cơ sở...). Tăng cường giám sát việc lãnh đạo và thực hiện dân chủ ở cơ sở, việc tổ chức tiếp công dân, đối thoại với công dân và giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân ở chính quyền các cấp nhằm giải đáp nguyện vọng, kiến nghị chính đáng, hợp pháp của Nhân dân.

Phát huy vai trò của MTTQ và các đoàn thể Nhân dân nhằm nâng cao thực hiện dân chủ cơ sở. Qua đó, thực hiện chức năng giám sát những nội dung công khai cho dân được biết, dân được bàn; giám sát đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức; giám sát việc tổ chức giải quyết khiếu nại, tố cáo của người dân; đồng thời, thực hiện có hiệu quả chức năng phản biện xã hội. Để đạt được điều này, MTTQ và các tổ chức đoàn thể cần phải phát huy hơn nữa hiệu quả công tác hoạt động; tăng cường các hoạt động với Nhân dân nhằm

giáo dục và bồi dưỡng kỹ năng thực hiện dân chủ; củng cố niềm tin của người dân đối với chính quyền; tăng cường đối thoại với người dân, kịp thời giải quyết những khiếu nại, tố cáo của người dân. Ủy ban MTTQ, các tổ chức chính trị – xã hội tiếp tục lồng ghép các nội dung của Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở với việc thực hiện phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” và các phong trào do Mặt trận, đoàn thể phát động. Đồng thời, cần phối hợp chặt chẽ với chính quyền, các tổ chức thành viên để từng bước xây dựng quy chế về mối quan hệ trong việc thực hiện QCDC của từng cấp, góp phần thực hiện tốt chủ trương của Đảng và Nhà nước về xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở.

(5) Nhóm giải pháp về đổi mới nội dung, phương thức công tác dân vận của Đảng; tập trung giải quyết kịp thời, có hiệu quả những bức xúc và kiến nghị của Nhân dân; làm cho Nhân dân tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, tăng cường mối quan hệ máu thịt của Nhân dân với Đảng và Nhà nước: *Đối với HĐND các cấp*, cần chủ động chỉ đạo cụ thể hóa các chủ trương, nghị quyết, chỉ thị về dân vận của Đảng thành văn bản quy phạm pháp luật, chính sách của tỉnh và các địa phương, cơ sở cho phù hợp với thực tế và giám sát thực hiện. Đôn đốc việc giải quyết những yêu cầu, kiến nghị của Nhân dân theo quy định. Có các chính sách giải quyết hài hòa lợi ích của các tầng lớp Nhân dân, nhất là chính sách đền bù, thu hồi đất, giải phóng mặt bằng, bảo đảm các quyền và lợi ích hợp pháp chính đáng của Nhân dân. *Đối với UBND và cơ quan Nhà nước các cấp*, cần phân công cán bộ lãnh đạo trong Ban Cán sự Đảng, người đứng đầu chính quyền các cấp phụ trách công tác dân vận, xây dựng và chỉ đạo tổ chức thực hiện chương trình, kế hoạch và chỉ thị của Chính phủ, của Tỉnh ủy về công tác dân vận thành chương trình, kế hoạch và các nhiệm vụ, giải pháp cụ thể; thường xuyên theo dõi sơ kết, tổng kết về công tác dân vận, tổ chức thực hiện các quy định của pháp luật về QCDC ở cơ sở và công tác dân vận của cơ quan Nhà nước và xử lý nghiêm những vi phạm. Đẩy mạnh cải cách hành chính, đổi mới về phong cách làm việc tôn trọng Nhân dân, dân chủ; rèn luyện kỹ

năng về công tác dân vận, gương mẫu trước Nhân dân; thấm nhuần tư tưởng của Bác về công tác dân vận: “nghe dân nói, nói dân hiểu, làm dân tin”, “trọng dân, gần dân, hiểu dân, học dân và trách nhiệm với dân”; nắm vững trách nhiệm của chính quyền trong công tác dân vận theo Quy chế công tác dân vận của hệ thống chính trị; khắc phục bệnh thành tích, hành chính, quan liêu, xa dân. *Đối với lực lượng vũ trang*, cần chú trọng tuyên truyền, vận động cán bộ, chiến sĩ thực hiện đường lối, chủ trương, chính sách của Trung ương và của tỉnh về nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, đối ngoại và công tác dân vận; tham gia xây dựng và nâng cao chất lượng hoạt động của hệ thống chính trị ở cơ sở trên địa bàn; củng cố, tăng cường tình đoàn kết quân dân, xây dựng mối quan hệ gắn bó với Nhân dân.

(6) Nhóm giải pháp về rà soát, sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện các văn bản, hướng dẫn triển khai thực hiện dân chủ ở cơ sở: Chỉ đạo các cơ quan, đơn vị, địa phương, cơ sở rà soát, bổ sung hoàn thiện quy chế đáp ứng các nội dung quy định trong Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở tại Chương II: Thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn để sửa đổi lại các nội dung trong quy chế, bảo đảm đúng quy định. Đối với các xã, phường, thị trấn, cần chú ý thực hiện *dân chủ trong mối quan hệ công tác với Nhân dân, các cơ quan, tổ chức có liên quan và dân chủ trong hoạt động nội bộ cơ quan cấp xã*. Quy chế thực hiện dân chủ trong quan hệ và giải quyết công việc với Nhân dân và các cơ quan, tổ chức có liên quan cần quy định rõ những nội dung phải công khai để Nhân dân biết, những nội dung Nhân dân bàn và quyết định, những nội dung Nhân dân tham gia ý kiến trước khi cơ quan có thẩm quyền quyết định, những nội dung Nhân dân giám sát, cũng như trách nhiệm của chính quyền, của cán bộ, công chức xã, phường, thị trấn, của cán bộ thôn, xóm, tổ dân phố, của cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan và của Nhân dân trong việc thực hiện dân chủ ở cấp xã theo đúng các quy định. Bên cạnh đảm bảo các nội dung trọng tâm nêu trên, quy chế phải phù hợp, sát với đặc điểm, tình hình cụ thể của từng địa phương.

(7) Nhóm giải pháp về đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát trong thực hiện dân chủ: Hằng năm, sau khi xây dựng kế hoạch kiểm tra, thành lập các đoàn kiểm tra việc thực hiện QCDC ở cơ sở đối với các địa phương, đơn vị, BCĐ cần xây dựng quy chế kiểm tra, giám sát, xác định rõ nội dung, phương pháp, thời gian kiểm tra, giám sát. Việc kiểm tra, giám sát cần được thực hiện thường xuyên, nghiêm túc, khách quan, công bằng. Quy chế kiểm tra, giám sát cần được xây dựng cụ thể, chi tiết; quy định rõ nội dung, phương pháp, thời gian kiểm tra, giám sát. Công tác kiểm tra, giám sát cần kết hợp giữa thường xuyên, liên tục, định kì với kiểm tra, giám sát đột xuất, chuyên đề... Tiếp tục phát huy, nâng cao chất lượng hoạt động của Ban Thanh tra Nhân dân, Ban giám sát đầu tư của cộng đồng, tổ tự quản; tạo điều kiện để người dân dễ tiếp cận thông tin, dễ kiểm tra, giám sát. Kết quả kiểm tra, giám sát của Nhân dân phải được tiếp thu nghiêm túc. Sau kiểm tra, giám sát, các cấp ủy Đảng, chính quyền có các giải pháp đồng bộ, mang tính chiến lược để khắc phục, chấn chỉnh kịp thời những tồn tại, yếu kém đã được chỉ ra; có hình thức xử lý nghiêm những tổ chức và cá nhân điều hành thực hiện nhiệm vụ không theo quy chế, vi phạm dân chủ, gây mất đoàn kết nội bộ, mất ổn định tình hình ở cơ sở; đặc biệt là xử lý nghiêm những trường hợp lợi dụng dân chủ vì mục đích cá nhân, cố tình vi phạm dân chủ, vi phạm pháp luật. Từng bước đưa việc xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở đi vào nề nếp và thực chất, trở thành một trong những nội dung, nhiệm vụ bắt buộc phải thực hiện đối với các tổ chức trong hệ thống chính trị từ tỉnh đến cơ sở.

(8) Nhóm giải pháp về xây dựng Đảng và hệ thống chính trị ở cơ sở, củng cố tổ chức, bộ máy, đội ngũ cán bộ tham mưu thực hiện dân chủ ở cơ sở: Gắn xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở với xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Tổ chức cơ sở Đảng trong sạch, vững mạnh là cơ sở để thực hiện dân chủ ở cơ sở, mở rộng thực hành dân chủ theo quy định của pháp luật. Cấp ủy, tổ chức Đảng cần tập trung lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng Đảng trong sạch,

vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức. Cần tăng cường công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện QCDC ở cơ sở, kịp thời phát hiện, xử lý nghiêm các vi phạm. Cấp ủy Đảng, chính quyền, trực tiếp là cấp cơ sở phải lãnh đạo, chỉ đạo và phối hợp tốt việc thực hiện dân chủ ở cơ sở một cách thường xuyên; tăng cường công tác kiểm tra, đôn đốc; có sơ kết, tổng kết, đánh giá ưu điểm, hạn chế và kiểm điểm nghiêm túc, rút kinh nghiệm công tác chỉ đạo, quản lí, điều hành... nhằm đảm bảo việc thực hiện dân chủ ở cơ sở có nền nếp, đem lại hiệu quả thiết thực... Các tổ chức Đảng và cán bộ, Đảng viên, công chức ở cơ sở phải phát huy vai trò và sự gương mẫu. Tổ chức Đảng phải lãnh đạo bằng sự gương mẫu, kết hợp với uy tín đạo đức và đảm bảo nguyên tắc tập trung dân chủ, đề cao kỉ luật, trọng dân, thượng tôn pháp luật. Cần tổ chức cho Nhân dân góp ý kiến xây dựng Đảng và chính quyền, sinh hoạt Đảng tại nơi cư trú; tham khảo ý kiến nhận xét của quần chúng đối với cán bộ, Đảng viên ở nơi công tác và cư trú trước khi đề bạt, bổ nhiệm, nhằm nâng cao ý thức tôn trọng quyền làm chủ và ý kiến đánh giá của Nhân dân trong đội ngũ cán bộ, Đảng viên. Tiếp tục chỉ đạo và thực hiện có hiệu quả chương trình xây dựng tổ chức cơ sở Đảng trong sạch, vững mạnh, nâng cao chất lượng Đảng viên. Chú trọng tới công tác nâng cao chất lượng sinh hoạt chi bộ; mỗi Đảng viên đều phải được phân công nhiệm vụ cụ thể, phù hợp với năng lực, trình độ, sức khỏe. Bồi dưỡng Đảng viên vững về chuyên môn, luôn gương mẫu trong các công việc được giao và tiêu biểu trong các hoạt động của cộng đồng dân cư, gắn bó với Nhân dân; qua đó chi bộ lựa chọn được những Đảng viên tốt nhất để giới thiệu và được Nhân dân tín nhiệm bầu làm trưởng thôn, bản, khu phố. Quan tâm tới công tác phát triển Đảng viên nhằm đảm bảo sự lãnh đạo toàn diện của chi uỷ, chi bộ đối với các hoạt động chung cũng như việc chấp hành QCDC tại các thôn, bản, khu phố. Nâng cao nhận thức cán bộ, Đảng viên và quần chúng Nhân dân về vai trò của việc giáo dục và rèn luyện đạo đức cách mạng; nhất là trong xu thế hội nhập quốc tế diễn ra ngày càng mạnh mẽ như hiện nay.

(9) Nhóm giải pháp về nâng cao hiệu quả hoạt động của BCD thực hiện dân chủ ở cơ sở; công tác đánh giá, tổ chức sơ kết, tổng kết, khen thưởng, nhân rộng các điển hình tiên tiến: BCD thực hiện QCDC cần được củng cố, kiện toàn và bổ sung (nhất là sau Đại hội Đảng và bầu cử HĐND) để hoạt động ngày càng thiết thực và hiệu quả hơn. Đây là giải pháp quan trọng hàng đầu, nhằm đảm bảo BCD có đủ năng lực, trình độ, kinh nghiệm để thực hiện nhiệm vụ được cấp ủy giao. Việc kiện toàn tổ chức, bộ máy cần được thực hiện theo hướng đảm bảo đúng chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của BCD; đảm bảo rõ cơ cấu tổ chức, thành phần, số lượng thành viên BCD; xây dựng quy chế hoạt động của BCD. Xác định rõ chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của BCD là tham mưu giúp cấp ủy, trực tiếp Ban Thường vụ, Thường trực cấp ủy về những chủ trương, giải pháp nhằm mở rộng và phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, đẩy mạnh việc xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở, tránh chồng chéo, trùng lặp với các cơ quan, BCD khác của cấp ủy. Nhiệm vụ, quyền hạn của BCD là tham mưu giúp cấp ủy chỉ đạo; hướng dẫn, kiểm tra các cấp ủy trực thuộc về việc tổ chức quán triệt, triển khai thực hiện các chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước về xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở; định kỳ sơ kết, tổng kết, báo cáo kết quả việc xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở; kiến nghị, đề xuất cấp ủy những chủ trương, giải pháp nhằm tiếp tục lãnh đạo, chỉ đạo việc xây dựng và thực hiện QCDC ở các loại hình cơ sở, kiến nghị với cơ quan có thẩm quyền xử lý những trường hợp vi phạm việc thực hiện QCDC ở cơ sở; kiến nghị với các cấp ủy trực thuộc những vấn đề cần quan tâm chỉ đạo, mở rộng và phát huy quyền làm chủ của Nhân dân liên quan đến việc xây dựng và thực hiện QCDC ở cơ sở. Tổ chức kiểm tra, giám sát, nghiên cứu, khảo sát các loại hình cơ sở và lắng nghe ý kiến góp ý của Nhân dân về những nội dung liên quan đến việc thực hiện dân chủ ở cơ sở. Quy định rõ cơ cấu tổ chức, thành phần, số lượng thành viên BCD phù hợp với chức năng, nhiệm vụ được giao, giúp BCD hoạt động hiệu quả. Hình thức, chức năng của BCD đòi hỏi phải có sự phối hợp của nhiều cơ quan liên quan, dưới sự lãnh đạo của cấp thẩm

quyền, thường giao cơ quan thường trực BCD có nhiệm vụ, chức năng sát hơn cả. Phân công nhiệm vụ cho các thành viên BCD một cách hợp lý, hiệu quả. Hằng năm, BCD cần xây dựng chương trình công tác, có kế hoạch kiểm tra đối với các đơn vị trực thuộc; nêu rõ hình thức, nội dung kiểm tra, thời gian kiểm tra. Kế hoạch, chương trình hoạt động cần được xây dựng trên cơ sở nghiên cứu, phân tích tình hình thực tế; xác định rõ mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp, thời gian thực hiện.

(10) Nhóm giải pháp về công tác phối hợp nâng cao chất lượng hiệu quả thực hiện dân chủ ở cơ sở. Thực hiện nghiêm túc, hiệu quả quy chế phối hợp giữa các cấp, ngành trong triển khai thực hiện dân chủ ở cơ sở. Trong đó các cấp ủy, chính quyền cần có sự lãnh đạo, chỉ đạo thống nhất trong việc xây dựng và thực hiện dân chủ ở cơ sở. Hình thành quy định phối hợp thực hành dân chủ giữa HĐND – UBND – Ủy ban MTTQ, các đoàn thể Nhân dân nhằm gắn trách nhiệm của các cơ quan, tổ chức trong việc chấp hành QCDC ở địa phương.

Các cấp ủy, chính quyền và MTTQ, các tổ chức chính trị – xã hội cần phối hợp chặt chẽ, thường xuyên, có nền nếp trong việc tổ chức thực hiện tốt dân chủ ở cơ sở; coi đây là tiền đề thúc đẩy mạnh mẽ quá trình thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn. Trong đó: (1) MTTQ phối hợp chặt chẽ với chính quyền và các tổ chức thành viên để tuyên truyền, phổ biến rộng rãi trong đoàn viên, hội viên và Nhân dân những chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước về xây dựng và thực hiện QCDC bằng nhiều hình thức đa dạng, phong phú, phù hợp với từng đối tượng. (2) Cấp ủy Đảng và chính quyền các cấp cần phối hợp chặt chẽ với MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội trong việc tuyên truyền, giáo dục để cán bộ, hội viên, đoàn viên và Nhân dân hiểu và thực hiện đúng các quyền, trách nhiệm, nghĩa vụ công dân; thực hiện tốt vai trò giám sát, phản biện xã hội, nhất là vấn đề có liên quan trực tiếp đến quyền, lợi ích của Nhân dân. (3) Phối hợp trong việc xây dựng các văn bản hướng dẫn và biện pháp thi hành Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở; cùng với MTTQ và các tổ chức chính trị – xã hội tăng

cường kiểm tra, giám sát việc thực hiện chính sách, pháp luật về thực hiện dân chủ ở cơ sở.

4. KẾT LUẬN

Thực hiện dân chủ ở cơ sở là vấn đề nghiên cứu có ý nghĩa cả về mặt lí luận và thực tiễn. Xây dựng và thực hiện dân chủ ở cơ sở đã được thực tiễn khẳng định là một chủ trương đúng đắn, tác động tích cực tới nhiều mặt của đời sống xã hội, nhất là đã trực tiếp thúc đẩy sự phát triển kinh tế – xã hội, xây dựng và củng cố chính quyền ở cơ sở, tăng cường mối quan hệ mật thiết giữa Nhân dân với Đảng, chính quyền. Kết quả của nghiên cứu này cho thấy tỉnh Quảng Ninh trong những năm qua đã đạt được nhiều thành tựu trong việc thực hiện QCDC ở cấp xã. Để tiếp tục nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện dân chủ ở cấp xã theo phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”, nghiên cứu đã đưa ra 10 nhóm giải pháp khác nhau. Các giải pháp cần được kết hợp thực hiện một cách đồng bộ, nhịp nhàng và linh hoạt, phù hợp với hoàn cảnh cụ thể của từng địa phương cơ sở. Có như vậy, việc thực hiện dân chủ mới thực sự trở thành động lực, phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc, thúc đẩy phong trào thi đua yêu nước trong các tầng lớp Nhân dân, góp phần quan trọng vào việc xây dựng tỉnh Quảng Ninh là một tỉnh tiêu biểu của cả nước về mọi mặt, là tỉnh kiểu mẫu giàu đẹp, văn minh, hiện đại, nâng cao đời sống mọi mặt của Nhân dân.

LỜI CẢM ƠN

Bài viết trình bày kết quả nghiên cứu của nhiệm vụ khoa học và công nghệ cấp tỉnh: “Nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện dân chủ ở cấp xã trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh”. Nhóm tác giả xin chân thành cảm ơn các cơ quan trung ương, các sở ban ngành, các cấp ủy, chính quyền, địa phương đã quan tâm tạo điều kiện giúp đỡ và phối hợp thực hiện nghiên cứu này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Ban Bí thư Trung ương Đảng. (2022). *Chỉ thị số 10-CT/TW, ngày 28/03/2002 của Ban Bí thư Trung ương về tiếp tục đẩy mạnh việc xây dựng và thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở*.
- Ban Chấp hành Trung ương. (2022). *Nghị quyết số 27-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương ngày 09/11/2022 về việc Tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới*.
- Bộ Chính trị. (1998). *Chỉ thị số 30-CT/TW ngày 18/02/1998 của Bộ Chính trị về việc Xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở*.
- Bộ Chính trị. (2013a). *Quyết định số 217-QĐ/TW ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị ban hành Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội*.
- Bộ Chính trị. (2013b). *Quyết định 218-QĐ/TW ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị ban hành Quy định về việc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền*.
- Bộ Chính trị. (2016). *Kết luận số 120-KL/TW ngày 07/01/2016 của Bộ Chính trị về việc Tiếp tục đẩy mạnh, nâng cao chất lượng, hiệu quả việc xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở*.
- Quốc hội. (2022). *Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở*.
- Ủy ban Thường vụ Quốc hội. (2007). *Pháp lệnh số 34/2007/PL-UBTVQH11 ngày 20/04/2007 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội về việc Thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn*.